

СОЦІАЛЬНІ РИЗИКИ: ВИЗНАЧЕННЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ

Тімофєєва Марина Іванівна

Харківський національний економічний університет

імені Семена Кузнеця Харків, Україна

Актуальність:

Серед безлічі ризиків особливе місце займають соціальні ризики, пов'язані із соціальним захистом населення. В сучасному становищі нашої країни дане питання гостро постає для великої кількості населення. Оскільки багато дітей, сімей та пенсіонерів залишилися без житла, роботи, та можливості стабільного заробітку.

Визначення поняття соціального забезпечення, розроблене в галузевій науці, вказує на цільове призначення цього явища - захист громадян від складних життєвих обставин, або соціальних ризиків. М.Л.Захаров і Є.Г. Тучкова формулюють визначення поняття соціального забезпечення як один із способів розподілу частини валового внутрішнього продукту шляхом надання громадянам матеріальних благ з метою вирівнювання їх особистих доходів у випадках настання соціальних ризиків за рахунок коштів цільових фінансових джерел в обсязі і на умовах, строго нормованих суспільством, державою, для підтримки їх повноцінного соціального статусу [1]. На думку М.Ю. Федорової, під соціальним забезпеченням «слід розуміти надання товариством належних матеріальних умов життєдіяльності людей, які потребують підтримки при настанні старості, непрацездатності та інших соціально значимих обставин» [2]. В.Ш.Шайхатдінов визначає соціальне забезпечення як систему суспільних відносин, що складаються між громадянами та органами держави, органами місцевого самоврядування, організаціями з приводу надання громадянам із спеціальних фондів медичної допомоги, пенсій, допомог та інших видів забезпечення при настанні соціальних ризиків, що тягнуть за собою втрату або зниження доходу, підвищені витрати, малозабезпеченість, бідність, з метою попередження, пом'якшення або усунення несприятливих наслідків настання цих ризиків [3].

Таким чином, соціальні ризики являють собою одну з основних категорій науки права соціального забезпечення. Як правило, соціальний ризик розглядають як ймовірна подія, настання якого призводить до матеріальної незабезпеченості в зв'язку з втратою доходу від трудової діяльності або внутрісімейного змісту, а також виникненням додаткових витрат на дітей та інших непрацездатних членів сім'ї, на потреби в медичних або соціальні послуги [4]. А.Л.Благодір вказує, що всі соціальні ризики

безпосередньо впливають на виникнення матеріальних правовідносин, які в рамках Особливої частини права соціального забезпечення реалізуються через певні види правовідносин. Даний автор розглядає соціальні ризики як правообразующие юридичні факти [5].

Як же класифікуються соціальні ризики Е.Е.Мачульская пропонує розподіл соціальних ризиків на чотири групи [4]. таблиця 1:

Таблиця 1

Соціальні ризики

економічні	безробіття
фізіологічні	тимчасова або стійка втрата працездатності, вагітність і пологи, старість, смерть
професійні	трудова каліцтво, професійне захворювання
демографічні та соціальна	багатодітність, неповна сім'я, сирітство

Соціальні ризики є різносторонні сторони каменю соціального захисту. Від того, як змінювався перелік ризиків, які на законодавчому рівні визнавалися державою, можна простежити розвиток соціального захисту і оцінити його стан у конкретній державі. Слід зазначити, що законодавчо визнаний "каталог" соціальних ризиків пройшов історичний шлях розвитку, і далеко не завжди був таким повним. Знадобилася вся історія людства, поки в кінці XIX ст. вперше на законодавчому рівні в країнах Європи тимчасова непрацездатність і трудова каліцтво отримали визнання як соціальні страхові ризики, і відшкодування витрат, пов'язаних з настанням такого ризику, були розподілені між працівником і роботодавцем.

Литература

1. Захаров М.Л., Тучкова Э.Г. Право социального обеспечения: Учебник. М.:Волтерс Клувер, 2004. 608 с.
2. Федорова М.Ю. Социальное страхование как организационно-правовая форма социальной защиты населения: проблемы правового регулирования. Омск : изд.ОмГУ, 2000. 496 с.
3. Шайхатдинов В.Ш. Актуальные правовые проблемы развития системы социального обеспечения в Российской Федерации // Разум власти прирастает наукой. Екатеринбург: Изд. УрАГС, 2001. С.206-213.
4. Мачульская Е.Е. Право социального обеспечения: учебник. М.:Юрайт, 2010. 582 с.
5. Благодир А.Л. Социальные риски как обстоятельства, влекущие возникновение социально-обеспечительных отношений // Социальное и пенсионное право. 2011. №1. С.5-12.